

BEREGI MÚZEUM

KÖZÉPTÁVÚ GYŰJTEMÉNYGYARAPÍTÁSI ÉS REVÍZIÓS TERV (2024–2029)

Bevezetés

Az 1997. évi CXL. törvény a múzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről 42. § 4. bekezdésének b) pontja szerint:

„(4) A múzeum

(b) a fenntartó által jóváhagyott múzeumi küldetésnyilatkozattal, stratégiai tervvel, állományvédelmi tervvel, gyűjtemény gyarapítási és revíziós tervvel, továbbá múzeumi digitalizálási stratégiával rendelkezik, amely alapján szakmai tevékenységét folytatja”

A Beregi Múzeum szakmai besorolását tekintve területi múzeum.

Gyűjtőköre: történet, néprajz, régészet (lezárt), numizmatika (lezárt), irodalomtörténet (lezárt), ipartörténet (lezárt).

Gyűjtőterülete: Vásárosnamény, Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Kisvarsány, Lónya, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Olcsva, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecsény, Tiszaszalka, Tiszavid, Tivadar, Vámosatya.

1. Gyűjteménygyarapítás

A múzeum alapfeladatai közé tartozik a gyűjtés. A Beregi Múzeumnak is folytatnia kell gyűjteményének bővítését, bármekkorával is rendelkezik már. Hiszen minden szakmai munka, kutatás, feldolgozás, de a kiállítások, rendezvények, múzeumpedagógiai foglalkozások alapja a gyűjtemény. A közönségnek szóló múzeumi munka, tudásátadás nincs gyűjteményi háttér nélkül.

Folyamatosan gyűjteni kell néprajzi vonalon, hiszen egyre kisebb mennyiségben található meg a régi paraszti élet tárgyai. Nem csak a hiányzó tárgycsoportok darabjait, betömve a gyűjteményi „lyukakat”, hanem a már rendelkezésre álló tárgyak további példányaikat is, törekedve a tudományos feldolgozás releváns alapjaira, a minél szélesebb körű és számú tárgyi anyagra.

Mérlegelési jogkör ebben az esetben a tárolhatóság és a műtárgyvédelmi szempontok szerint van.

Ki kell tolni azt az időintervallumot – a jelen irányába –, amely a gyűjtendő tárgyak és dokumentumok készítését, használatát jellemzi. Sok olyan használati és egyéb tárgy kerül a 21.

században a muzeológia figyelmébe, amely a múlt században nem volt „érdekes”, hiszen az akkor a jelen eszköze volt. Csak közben eltelt néhány évtized, így folyamatos korrekcióra szorulunk a gyűjtés tárgyát illetően.

A gyűjteménygyarapítás alapvetően ajándékozás útján lehetséges, de ha pályázati forrás adódik, akkor vásárlással is meg kell oldani, ha ez szakmailag indokolt.

A múzeum kutatóhely, tudományos központ a közönségszolgálat mellett. Ezért fontos, hogy a könyvtári állománya folyamatosan bővüljön, és a legfontosabb szakirodalmak elérhető legyenek a saját, illetve a múzeumot felkereső kutatók számára. Szerény mértékben el kell különíteni összeget a múzeumi költségvetésben fontos kiadványok beszerzéséhez, a többi intézményi cserepéldányokkal és ajándékkönyvekkel lehet pótolni.

2. Nyilvántartás

A Beregi Múzeum az őrzésében, kezelésében, illetve birtokában lévő kulturális javakat a 20/2002. (X.4.) NKÖM rendeletben foglaltak szerint tartja nyilván.

A nyilvántartás célja az őrzött kulturális javak számbavétele, a tudományos meghatározásuk során feltárt eredmények, illetve a rájuk vonatkozó, később is folyamatosan bővülő, változó ismeretek rögzítése, a vagyon- és tulajdonvédelem, valamint a kulturális javak további kutatói és közművelődési felhasználásának elősegítése.

Az intézmény a múzeumi szakanyag nyilvántartása során a hagyományos nyilvántartási formákra vonatkozó szabályokat alkalmazza. A nyilvántartáshoz szükséges adatokat az erre a célra rendelt nyilvántartó könyvekbe (leltárkönyvek) vezeti be.

A Beregi Múzeumban a következő típusú nyilvántartó könyveket vezetjük:

- *Néprajzi szakleltárkönyv*: a néprajzi anyag nyilvántartása a törvényi előírásoknak megfelelően történik, mely a Múzeum etnográfusának a feladatkörébe tartozik. A néprajzi tárgyak digitalizálása során az adatbázisba rögzítésre került tárgyakat folyamatosan ellenőrizzük a leltárkönyvi adatokkal.
- *Történeti tárgyi és dokumentumanyag szakleltárkönyve*: a történeti gyűjteménybe kerülő tárgyi és írásos emlékek leltárkönyvbe történő bejegyzését a Múzeum történésze végzi a törvényi előírásoknak megfelelően. A digitalizálás során előkerülő, online felületre kerülő,

történeti gyűjteményhez tartozó tárgyakat, dokumentumokat minden esetben ellenőrizzük a leltárkönyvi bejegyzések alapján.

- *Tudományos forrásértékű, eredeti (történeti, néprajzi) fényképanyag nyilvántartására szolgáló szakleltárkönyv:* a fotótár anyaga kettős nyilvántartásban részesül. Egyrészt a gyűjteménybe kerülő fényképeket leíró kartonnal látjuk el, másrészt felvezetjük a szakleltárkönyvbe is. Nyilvántartásért felelős a Múzeum etnográfusa és történésze. A digitalizált fényképeket a szakleltárkönyv alapján pontosítjuk a nyilvános megjelenés előtt.
- *Adattári leltárkönyv:* az adattárba kerülő dokumentumok nyilvántartását a Múzeum történésze végzi a törvényi előírásoknak megfelelően. Az adattári dokumentumokat dossziékban tároljuk, melyeket jegyzettel látunk el a könnyebb kereshetőség és az átláthatóság érdekében.
- *Könyvtári leltárkönyv:* 2013-től megkezdtük a régi, nem szabványos könyvtári leltárkönyv átvezetését az új, előírás szerinti leltárkönyvbe. Ennek köszönhetően újra azonosítani tudjuk az elmúlt évtizedekben nyilvántartásba vett könyveket leltári számuk alapján. A régi könyvek mellett az újonnan bekerült példányok is leltárkönyvi nyilvántartásba kerülnek. A könyvek nyilvántartását múzeumi szakalkalmazott látja el. A papír alapú leltárkönyvvel párhuzamosan vezetjük a saját használatra létrehozott, excel-alapú elektronikus leltárkönyvet, mely nagyban megkönnyíti a keresés folyamatát.

Egyéb nyilvántartások:

- *Gyarapodási napló:* ideiglenes leltárkönyv, ahová olyan tárgyak, dokumentumok kerülnek bejegyzésre leírással együtt, amelyek leltározásra várnak. A gyarapodási napló vezetését múzeumi szakalkalmazott végzi.

A leltárkönyvek vezetése tisztán, átláthatóan, olvashatóan történik, melyek használatba vétel előtt hitelesítve vannak, az előírásoknak megfelelően. A szakleltárkönyvek minden évben lezárásra kerülnek a múzeumigazgató aláírásával és az aktuális dátummal. A nyilvántartó könyvek vezetését a fent leírt muzeológusok és szakalkalmazottak végzik a múzeumigazgató felügyelete mellett.

3. Revízió

51/2015. (XI. 13.) EMMI rendelet 2. § (1) szerint „A revízió célja a vagyon- és tulajdonvédelem, a kulturális javak hitelességének folyamatos fenntartása, és a tudományos meghatározásuk során feltárt eredmények átvezetése az intézmény által vezetett nyilvántartásban. A revízió során az intézmény gondoskodik a nemzeti vagyongazdálkodás feladatának a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény 7. § (2) bekezdése szerinti megvalósulásáról.”

Az intézmény revíziót folytat le:

a) gyűjteményenként hétévente;

b) a letéti rendelet alapján letétként megőrzésre átvett kulturális javak esetén a letétbe vételtől számított háromévente;

c) a gyűjteményért felelős muzeológus vagy gyűjteménykezelő személyében beállott változás esetén a gyűjteményre; vagy

d) eseti jelleggel, a gyűjteményre vagy egyes kulturális javakra kiterjedően

da) az intézményvezető,

db) a fenntartó, vagy

dc) a kulturális javak tulajdonosa vagy tulajdonosi joggyakorlója (a továbbiakban együtt: tulajdonos)

kezdemenyezésére.

A revíziót a gyűjteményért felelős muzeológus

a) egy gyűjtemény- és raktárkezelővel,

b) egy felsőfokú végzettségű restaurátorral, vagy

c) a gyűjtemény szakágának megfelelő, további egy muzeológussal

együttesen végzi.

A Beregi Múzeum – a gyűjteményi szakágakhoz tartozó muzeológusainak létszáma miatt – a revíziót külsős, meghívott szakember segítségével tudja a vonatkozó rendelet előírásainak megfelelően elvégezni.

A Beregi Múzeum állandó kiállításainak alapját szolgáló emlékek keskeny, de annál hitelesebb, autentikusabb keresztmetszetét nyújtják a múzeumban őrzött páratlan gazdagságú néprajzi, történeti, régészeti és iparművészeti gyűjteménynek, ami felöleli beregi Tiszahát múltját, művészetét. Azonban a múzeum tulajdonában lévő többi emlék legnagyobb része a raktárak polcain található.

Ennek a hatalmas mennyiségű anyagnak az elhelyezése, rendszerezése, karbantartása a muzeológusok, múzeumi dolgozók mindennapi munkájának részeként felelősséget vár el. A raktárban való tájékozódás, annak ismerete egyaránt létfontosságú a kutatás, a kiállításszervezés, a múzeumpedagógiai foglalkozások tervezése, a tárgyak digitalizálása, stb. során ugyanúgy, mint akár a raktár és annak tartalma tisztán tartásának szempontjából. A múzeumi gyűjtemények megóvása szempontjából elengedhetetlen a raktárak megfelelő karbantartása, tisztán tartása, valamint a benne elhelyezett kulturális javak rendszeres ellenőrzése, állapotfelmérése.

A muzeológiai munka ügyrendjéről szóló szabályzat 2.6.1 szerint a *„A gyűjteményraktárakat világos, de a közvetlen napsugárzástól védett, jól szellőztethető, száraz, férgektől és rágcsálóktól, gombafertőzésekől mentes, a tűzvédelmi és a biztonsági követelményeket maradéktalanul kielégítő helyiségben kell elhelyezni.”* Ezen feltételek betartása, megfelelése és megteremtése a Beregi Múzeum hosszú távú tervei között szerepel.

A Beregi Múzeum egyik alappillérenek számító textilgyűjteményt elsősorban a molyok, rágcsálók okozta károk ellen kell védeni, hiszen ezek a vásznak őrzik például az eredeti beregi keresztiszemes hímzések mintapéldányait. A fatárgyak raktárában a gombafertőzések és a szuvasodás elkerülése, optimális páratartalom megteremtése a legfőbb feladat, a 700 darabból álló kerámiagyűjtemény esetében pedig a fizikai behatások elleni védekezésre van szükség. A 800 darabos vasöntvény- és öntöttvaskályha gyűjteményben az optimális páratartalom megteremtésével a rozsdásodás elkerülése a cél. A történeti dokumentumok hosszú távú megőrzéséhez elengedhetetlen molyok, rágcsálók elleni hatékony védelem. Mindemellett a gyűjteményraktárak tűzvédelmi és biztonsági kritériumainak betartását is fontosnak tartja a múzeum.

A gyűjtemények revíziója megkerülhetetlen a XXI. századi múzeumok egyik fő munkaterületének számító digitalizálás során: az egyes tárgyak, dokumentumok előkészítése a fényképezésre, szkennelésre megköveteli annak azonosítását, leltárkönyv szerinti állapotellenőrzését, tisztítását, majd a fotózás, szkennelés végeztével annak elhelyezését a raktárban, ügyelve a tárolás megfelelő körülményeire a műtárgyvédelmi szempontokat is figyelembe véve. Ehhez a digitalizálást végző múzeumi dolgozó egyeztet a gyűjteményért felelős muzeológussal.

4. Selejtezés

51/2015. (XI. 13.) EMMI rendelet 8. § (1) szerint „Az intézmény alapleltárában szereplő azon kulturális javakat, amelyek

- a) állagukat tekintve oly mértékben megrongálódtak, hogy restaurálás útján sem menthetőek meg,
 - b) az egészséget veszélyeztetik, vagy
 - c) állományvédelmi szempontból súlyosan veszélyeztetnek más kulturális javakat
- selejtezési eljárás lefolytatása után, megsemmisítéssel kell eltávolítani.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak fennállása esetén sem selejtezhetőek:

- a) azok a kulturális javak, amelyek tudománytörténeti jelentőséggel bírnak,
- b) a természettudományi gyűjtemények típuspéldányai, valamint
- c) a letéti megőrzésre átvett kulturális javak.”

A múzeum a revízió során elkülönített selejtezendő tárgyak selejtezését a rendelet által meghatározott módon végzi el.

Felelős: múzeumigazgató, szakági muzeológus.

Vásárosnamény, 2024. május 17.

Varga János
igazgató
Beregi Múzeum

Vásárosnamény Város Önkormányzata Képviselő-testületének
59/2024.(V.30.) önkormányzati határozata

a Beregi Múzeum szakmai tevékenységét megalapozó dokumentumainak jóváhagyásáról

A Képviselő-testület:

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 42. § (4) bekezdésének b) pontjában, valamint az 50. § (2) bekezdésének a) pontjában foglaltakra figyelemmel a **Beregi Múzeum** (székhelye: 4800 Vásárosnamény, Rákóczi Ferenc út 13.) szakmai tevékenységét megalapozó

- a) 2024-2029. évre szóló Stratégiai Tervét (az előterjesztéshez csatolt tartalommal, 16 oldal terjedelemmel) **meghatározza és jóváhagyja,**
- b) 2024-2029 évre szóló Középtávú Gyűjteménygyarapítási és Revíziós Tervét (az előterjesztéshez csatolt tartalommal, 7 oldal terjedelemmel), valamint Küldetésnyilatkozatát (az előterjesztéshez csatolt tartalommal, 1 oldal terjedelemmel) **jóváhagyja.**

Vásárosnamény, 2024. május 30.

Filep Sándor
polgármester

dr. Deák Ferenc
jegyző